

skoler for Communens Regning, og disse Betalingskoler bør det efter min Formening betragtes som en ligefrem frivillig Sag fra Communernes Side at indrette, som de ville, lade staae eller falde. Jeg ønsker ikke, at disse Skoler overhovedet skulle ophæves, men jeg mener i alt Fald, at det bør betragtes som Noget, der er Communens egen frivillige Sag, som jeg ikke synes, at Regjeringen hverken bør eller behøver at blande sig i paa en medvirkende og medstyrende Maade. Her kan Regjeringen paa ingen Maade sige, som den har sagt i Motiverne til § 3, at Skolevæsenet ogsaa har en egentlig Statsinteresse. Som en ganske formel Bemærkning skal jeg anføre med Hensyn til § 3, at der staaer, at Commissionerne selv skulle vælge deres Formænd blandt Præsterne eller Magistratspersonerne, som have Sæde i samme. Jeg troer, man uden Skade kan borttage denne Sætning; men Regjeringens Mening har aabenbart været, at man vil have kongelige Embedsmænd til Formænd; men borgerlige Raadmænd ere jo ogsaa Magistratspersoner; altsaa den Hensigt, som har været hos Regjeringen, er i ethvert Tilfælde ikke opnaaet ved den Redaction. I § 6 sees det, at der er taget en Bestemmelse, om hvorledes Regnskaberne skulle revideres og decideres; jeg vil udtale, at fra det egentlige communale Standpunkt kan jeg ikke see, at der er Noget ivæsen for den Ordning, Ministeriet har foreslaaet, naar det ikke selv troer, at det vil bebyrde sig med et noget for stort Arbejde derved, at det dog alligevel vil komme til at gennemgaae selve Regnskaberne, efterat de ere reviderede og deciderede, for at undersøge, om der er noget Ansvar at gjøre gjældende. Jeg finder, at det ikke er noget Unaturligt, at de decideres af Borgerrepræsentantskaberne, ihvorvel det jo rigtignok vilde medføre, dersom man kom til den Udvikling, som jeg i Begyndelsen af mit Foredrag talte om, nemlig at faae en communal Sammensmeltning af de communale Elementer til en eneste Enhed, saa at Borgerrepræsentantskaberne i Fremtiden ikke kom til at eksistere for sig, og altsaa det, der her er stabt, kom til at falde bort — at man saa senere maatte have en ny Ordning. Dette er imidlertid Noget,

jeg ikke lægger stor Vægt paa, jeg anmærker det kun — det er ligeledes omtalt i § 8 —, for at vise, at Regjeringen altsaa ligefrem forudsætter, at man ogsaa fremtidig vil blive staaende ved den Ordning, der er truffen ved Loven af 23de Januar 1862 om Magistrater og Borgerrepræsentanter. Med Hensyn til § 9, hvor man ophæver de saakaldte Raadstueforsamlinger, er jeg fuldkommen enig med den hvitærede Minister i, at det er en selvfølgelig Ting, at disse Raadstueforsamlinger, for hvilke der ikke har været bestemte Regler i mange Aar, ophæves. Disse Raadstueforsamlinger have deres Oprindelse og Ordning fra den Tid, da Borgerstabscorporationen, de, som havde Borgerstabs i Kjøbstæderne, betragtedes som de eneste Berettigede til at tale med i Communernes Anliggender, ja vel endog betragtedes som eiende de communale Institutioner. Efterat denne Anskuelse ved alle Communallove, fra den af 31te Marts 1860 af, er forlabt, vilde det være den eneste Mulighed at tænke sig ordnede Raadstueforsamlinger saaledes, at man lader enhver Stattehaver eller endogsaa enhver fast bosiddende Mand i Kjøbstaden være fuldt berettiget til at have Stemme ved Raadstuemøderne; men det har der imidlertid ikke været nogen som helst Bestemmelse for, og forøvrigt have Raadstuemøderne kun været anvendte i nogle ganske enkelte Tilfælde, hvor det ikke var af Afgørelse for den communale Selvforsyrelse, at en Minister thuede til dem.

Ved Omtalen af Commissionerne forbigil jeg endnu et Par Bemærkninger, nemlig at foruden de Commissioner, som ere omtalte, er der idetmindste een, som det ligger mig meget paa Sinde at faae med. Det bør gennemføres som Hovedsagen, at Alt, hvad der er særlig Administration i Communerne, kommer i en directe Forbindelse med Communalbestyrelsen, men ikke mindre end de nævnte gjælber dette om Havnecommissionerne. Jeg veed meget vel, at Regjeringen tidligere har stillet sig saaledes, at den har anseet Havnene som ikke alene ikke liggende under Communerne, men endog som ikke engang egentlig hørende til Communerne, og jeg veed ogsaa, at der har været taget Bestemmelser, som sigtede til at forhindre, at Kjøbstæderne lucrerede ved